

**Отчет за изпълнение на Плана за оптимизиране на разходите на НЕК
за 2023 година в изпълнение на чл.18, раздел III от Наредба № Е-РД-04-4
от 14.07.2016 г. на Министерство на енергетиката**

Настоящият отчет е изготвен в съответствие с НАРЕДБА № Е-РД-04-4 от 14.07.2016 г. за публично оповестяване и оптимизиране на разходите на търговските дружества с 50 и над 50 на сто държавно или общинско участие в капитала, извършващи дейности по Закона за енергетиката. В изпълнение на чл.18, раздел III от Наредбата е изготвен настоящия отчет, който анализира планираните и отчетени разходи, свързани с основната дейност на НЕК през 2023 година.

Прогнозата за разходите в утвърдената бизнес програма на НЕК за 2023 година е съобразена с определените макроикономически показатели от БЕХ, както и на предприетите мерки за по-ефективното им използване. НЕК осъществява основната си дейност в условията на регулиран пазар и е основно зависима от действащите през 2023 година ценови решения на КЕВР, както за количествата електроенергия, така и за цените, по които я купува и продава. Освен това дейността на дружеството е силно зависима от компенсаторните механизми на ФСЕС във връзка с възстановяване на направените от дружеството като Обществен доставчик разходи по задължително изкупуване на електроенергия.

НЕК осъществяваше дейността си през 2023 г. в съответствие с действащото енергийно законодателство и ценовите решения на КЕВР за регулаторните периоди 2022-2023 г. и 2023-2024 г. Дейността на компанията е силно зависима и от компенсаторните механизми на ФСЕС във връзка с възстановяването на направените от НЕК за дейност Обществена доставка разходи по задължително изкупуване на електроенергия. Освен това от приходите от ФСЕС за 2023 г. е приспаднал и определен в Решение Ц 14 на КЕВР от 30.06.2023 г. нагвзет приход от Обществения доставчик за периода 2022-2023 г. в размер на 91 248 хил.лв.

Електроенергийният пазар в страната, както и европейските енергийни борси в голяма степен нормализираха ценовите нива и средната цена за годината на БНЕБ е около 203 лв./МВтч през 2023 г., в определени периоди имаше някои по-значителни изменения, но средномесечен и средногодишен порядък показва една стабилност на цените. След нестабилните ценови нива от 2022 г., през настоящата по-голяма част от търговията се извършваше през платформата „Ден напред“ с малки изключения на по-дългосрочни продукти и изчистване на позиции през пазар „В рамките на деня“.

Най-голямо влияние върху оперативната дейност на НЕК оказват разходите за закупена електроенергия и разполагаемост, които са 91.2% от всички разходи за 2023 г. и чието изменение оказва съществено влияние върху финансовия резултат и паричния поток на дружеството.

Значително влияние върху основната дейност на НЕК и паричните потоци през 2023 година оказва отчетена провизия в размер на 27 642 хил.лв., което е разход във връзка с предявена претенция от ТЕЦ Ей И Ес – 3С Марица изток 1 към НЕК, поради непроизведено от централата и закупено от дружеството минимално количество електроенергия съгласно действащото споразумение между нея и НЕК.

Цените на въглеродните емисии на европейските борси през 2023 г. бяха повлияни от цените на газа, на електроенергията, на икономическото състояние на европейските икономики и на други фактори, което водеше до постоянни промени в пазара на емисии. Намалението на цените на въглеродните емисии в сравнение със заложените в ценовото решение за 2022–2023 г. беше отразено от КЕВР в решението за следващия регулаторен период /2023–2024 г./, с което се задължи НЕК ЕАД да възстанови на ФСЕС над 91 млн.лв. В ценовото решение на регулаторната комисия за периода 2023–2024 г. са заложили цени за въглеродни емисии на ниво 88 евро/тон, като през трето и четвърто тримесечие на 2023 г. са надценени и на европейските борси са под това ниво. Разходите за емисии се отразяват пряко в разходите, които фактурират на НЕК електроцентралите ТЕЦ Ей И Ес–3С Марица Изток 1 и ТЕЦ КонтурГлобал Марица Изток 3 за произведената електроенергия и в компенсаторните механизми на ФСЕС.

Централите ТЕЦ КонтурГлобал Марица изток 3 и ТЕЦ AES Марица изток 1, съгласно клаузите на споразуменията за изкупуване на електроенергия имат задължителни минимални количества, които НЕК трябва да купи годишно. Това изисква, отчитайки спецификата на електроенергийния пазар и доколкото е възможно предвид пазарната конюнктура, натоварването им през годината да бъде възможно най-оптимално с цел постигане на по-добър резултат за НЕК ЕАД, което мениджмънта изпълнява на база анализи на потреблението, производството и оптимизация на приходи и разходи. През 2023 година двете централи работеха при намалено натоварване, което се дължеше на спада на търсенето на електроенергия на БНЕБ и свободния пазар и на по-високата аварийност на ТЕЦ Ей И Ес–3С Марица Изток 1.

През 2023 година в резултат на увеличеното потребление от Крайните снабдителни НЕК осигуряваше количества електроенергия за регулирания пазар над прогнозните утвърдени от КЕВР в ценовите решения, действащи през годината, като допълнителните количества бяха обезпечени от електроцентралите ТЕЦ Ей И Ес–3С Марица Изток 1 и ТЕЦ КонтурГлобал Марица Изток 3, ВЕЦ на НЕК ЕАД и закупена електроенергия от свободния пазар. Тъй като тези преразходвани количества имат своето влияние в действащото ценово решение 2023–2024 г. се очаква при приемане на новото решение за регулаторния период 2024–2025 г. да бъдат отразени, така че НЕК да бъде компенсирани.

Дружеството управлява водните ресурси в язовирите стопанисвани от компанията съгласно предписанията от МОСВ. Наличните водни обеми оказват влияние върху най-оптималния режим на работа на ВЕЦ. През 2023 година, поради намалените водни ресурси в язовирите производството от водноелектрическите централи на компанията е характерно за много суха година и бе отчетен значителен спад на генерираните количества. Наличните обеми на водните ресурси в язовирите не позволиха на дружеството да участва оптимално на платформите на БНЕБ и на свободния пазар. Въпреки това водноелектрическите централи в структурата на НЕК ЕАД активно участват и на балансиращия пазар и са важна част при управлението и регулирането на електроенергийната система в страната.

Планираните разходи за основната дейност на дружеството за 2023 година са съобразени с политиката на мениджмънта за ефективното им управление. През годината ръста на инфлацията се забави в сравнение с отчетените високи нива през 2021 и 2022 година. Разходите на дружеството са разчетени на база изразходването на средства, осигуряващи минимума за осъществяване на основната дейност, като са съобразени с паричния поток и финансовото състояние на НЕК ЕАД.

Поради хроничният недостиг на парични средства през последните години разходите на дружеството, свързани с основната дейност /извън тези за закупена електроенергия/ са силно ограничавани, като са достигнали необходимия минимум. В допълнение към това в последните години бяха отложени някои дейности с инвестиционен и ремонтен характер, които ще бъдат извършени на по-късен етап.

Ликвидността и паричния поток на НЕК през 2023 година не бяха на оптимални нива, което се дължеше на неблагоприятната търговска конюнктура на свободния пазар и по-ниските пазарни цени на електроенергията на БНЕБ и европейските борси, като това рефлектира и в намаление на приходите от продадена електроенергия и отчетен по-нисък финансов резултат от компанията.

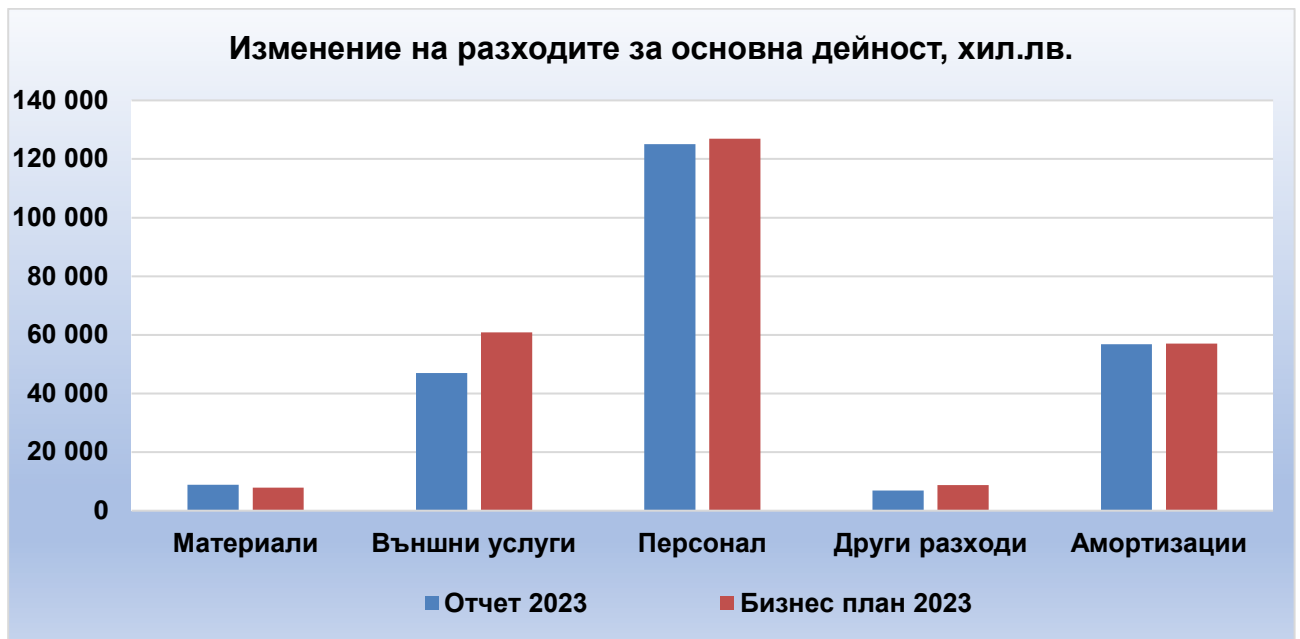
Изменение на разходите по елементи в сравнение с планираните в бизнес програмата:

хил.лв.

Разходи по елементи	Отчет 2023	Бизнес план 2023	Разлика отчет/БП	Изменение %
Материали	8 826	7 921	905	11.4
Външни услуги	46 966	60 826	-13 860	-22.8
Разходи за персонал	125 103	126 878	-1 775	-1.4
Други разходи	6 834	8 781	-1 947	-22.2
Амортизации	56 811	57 000	-189	-0.3
ОБЩО РАЗХОДИ	244 540	261 406	-16 866	-6.5

Отчетените разходи по елементи /извън тези за закупена електроенергия/, свързани с основната дейност на дружеството за 2023 година са в размер на 244 540 хил.лв., при планирани в бизнес програмата 261 406 хил.лв., което е с 6.5% по-малко от разчетените. Разходите за дейността на компанията бележат намаление с 16 866 хил.лв. в сравнение с планираните в бизнес програмата на дружеството, като се отчита намаление в разходите за външни услуги, персонал, други разходи и амортизации.

По отчетни данни единствено се отчита ръст при разходите за материали, които нарастват в сравнение с планираните средства, поради закупуване на материали за попълване на складови запаси и увеличение на разходите за хранителни продукти. Общо увеличението на разходите за материали е с 905 хил.лв. спрямо планираните. Отчетените разходи за материали са в размер на 8 826 хил.лв. при планирани 7 921 хил.лв. През последните години разходите за материали в компанията се запазват на относително постоянно ниво, като подхода на ръководството е за поддържане на минимално ниво материали, необходими за техническа безопасност и нормална експлоатация на съоръженията. През 2023 година в резултат на забавяне на ръста на инфлация и по-ниските и отчетени нива спрямо предходните две години, при цените на горивата и материалите бе отчетено незначително изменение.

Разходите за външни услуги намаляват с 22.8% в сравнение с планираните в бизнес плана на дружеството в резултат на икономията на разходи по някои основни пера. Намаление се отчита в разходите за застраховки, които по данни на годишния финансов отчет са с 2.8% по-малко от планираните. Намаление се отчита и в разходите за цена достъп, която е с 21.2% по-малко и се заплаща от собствените ВЕЦ /поради намалението на производството на електроенергия за 2023 г. спрямо разчетените средства в бизнес програмата/ в съответствие с ценовите решения, действащи през годината. Разходите за охрана са редуцирани с 6.5% в сравнение с планираните, въпреки увеличението на средната работна заплата в страната, което се отразява на разходите за труд при обектите за охрана в структурата на дружеството. По-ниски по отчет са и разходите за такси на платформите на БНЕБ спрямо прогнозираните, поради по-малкото реализирани количества електроенергия от НЕК на платформите на БНЕБ в сравнение с планираните в бизнес програмата.

Разходите за персонал на дружеството по отчетни данни са с 1.4% по-малко спрямо прогнозираните в бизнес плана за 2023 г. В средата на годината бе извършено и реструктуриране в компанията, с което е утвърдена промяна в организационната структура на НЕК, която цели разделяне на дейностите по планиране, контрол и изпълнение на проекти, в звената в ЦУ на НЕК и създаване на организационни предпоставки за успешното изпълнение на дейностите, по високоприоритетните проекти за рехабилитация и ремонт на ключови производствени мощности на НЕК и перспектива за развитие на нови инвестиционни проекти.

Разходите за амортизации са в съответствие с водената счетоводна политика на дружеството. В сравнение с планираните разходи за амортизации в бизнес плана отчетените за 2023 година са с 0.3% по-малко.

При другите разходи се отчита намаление спрямо прогнозираните, като през 2023 година са отчетени 6 834 хил.лв. при планирани в бизнес програмата 8 781 хил.лв, което се дължи на намалението на други извънредни разходи.

В заключение отчетените разходи за основната дейност на дружеството са съобразени с политиката на мениджмънта за ефективното им управление. В последните няколко години като цяло, поради недостатъчна ликвидност /с изключение на 2021 и 2022 г./, разходите на дружеството са ограничавани и са сведени до минимума за осъществяване на основната дейност, като възможностите за реализация на инвестиционни намерения на компанията са в тясна връзка с текущото финансово състояние и паричния поток на НЕК ЕАД. Компанията осъществяваше дейността си през годината в условия на паричен поток, който не бе на оптимални нива и при продължаваща висока задлъжнялост към БЕХ. Въпреки това изпълнението на инвестиционната и ремонтна програми се извърши в по-големи обеми в сравнение с предходни години и е 65.9% от годишния план на инвестиционната програма и 45.9% от планираните ремонтни дейности, което в условия на неблагоприятна пазарна конюнктура е много добро изпълнение.

Във връзка с разпореждане №7 на Министерски съвет от 14.12.2023 г. за 100% внасяне на дивидент от тържавните фирми, като за НЕК се изисква довносяне на дивидент за приключилата 2022 г., /дружеството отчете счетоводна печалба в размер на 1 181 032 хил.лв. и плати дивидент в размер на 224 657 хил.лв./, с което възникват допълнителни парични плащания и потоци в размер на още 224 657 хил.лв., които компанията трябва да до внесе като допълнителен дивидент в БЕХ, отнасящ се за финансовия резултат за 2022 г. Поради недостиг на финансови средства, липсата на висока ликвидност и нормален паричен поток към края на 2023 г., както и високите задължения на НЕК към Български енергиен холдинг, компанията не е във фактическа възможност да до внесе още 50% дивидент за финансовия отчет за приключилата 2022 г. В тази връзка между БЕХ и НЕК в началото на 2024 г. бъде сключен нов заем в размер на 224 657 хил.лв. за довносяне на дивидента със срок на погасяване 31.12.2028 г.

В заключение НЕК ЕАД отчита прилични финансови резултати за 2023 г. в сравнение с планирания резултат в бизнес плана, което при действащите неблагоприятни пазарни условия на електроенергийните борси през цялата година е добър финансов резултат. Задълженията на компанията продължават да бъдат на високи нива, но се обслужват и няма просрочени такива. Оборотния капитал на дружеството към 31.12.2023 г. е отрицателен и е с леко влошаване в сравнение с прогнозирания. Дружеството осъществяваше дейността си през 2023 г. в условия на влошена търговска конюнктура спрямо предходната година и намаление на пазарните цени на електроенергия на БНЕБ и европейските борси, което се отрази в намаление на приходите и отчетения финансов резултат, както и върху ликвидността и паричния поток на НЕК, които не бяха на оптимални нива.

Неблагоприятно върху дейността и паричния поток на НЕК през 2023 година се отрази действието на продължаващия механизъм за таван на приходите от продадена електроенергия на свободния пазар, както и сключения нов заем между НЕК и БЕХ във връзка с разпореждането на Министерски съвет от 14.12.2023 г. за довносяне на още 50% дивидент от дружеството за приключилата 2022 г.